

Motion till riksdagen 2010/11:C314

av **Andreas Norlén och Mats Johansson (M)**

Riskbedömning vid vårdnadstvister m.m.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en kunskapssammanställning när det gäller risk för bortförande av barn vid vårdnadstvister.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning i riskbedömning för domare.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning i riskbedömning för socialtjänstens personal.²
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uppföljning av Rikspolisstyrelsens riktlinjer för riskanalyser.¹

¹ Yrkandena 2 och 4 hänvisade till JuU.

Fel! Okänt namn på

² Yrkande 3 hänvisat till SoU.

Motivering

Vid vårdnadstvister förekommer det varje år ett antal fall då barn förs bort av den ena föräldern mot den andra förälderns vilja. I en del av dessa fall förs barnen utomlands. År 2008 kom 105 ärenden av sistnämnt slag in till Utrikesdepartementet (UD). Det är angeläget att motverka och minimera olovligt bortförande av barn.

Forskning visar att det finns ett antal riskfaktorer, vilkas förekomst innebär en ökad risk för att en förälder kommer att föra bort barnet. Mot bakgrund av denna kunskap kan man göra bedömningar av hur hög risken för olovligt bortförande av barnet är.

Svenska domstolar och sociala myndigheter som har att hantera vårdnadsärenden har ofta låg kunskap om vilka dessa riskfaktorer är och hur de ska värderas. Det kan leda till att de fattar beslut som ökar risken för att barnet ska föras bort, i värsta fall föras utomlands, t.ex. genom att ge en förälder beträffande vilken det föreligger en klart förhöjd risk att vederbörande ska föra bort sitt barn olovligt rätt till icke övervakat umgänge med barnet.

I andra länder, bl.a. ett antal amerikanska delstater, har man i sin familjerättsliga lagstiftning tagit in detaljerade regler om vilken typ av riskbedömningar som domstolar och sociala myndigheter har skyldighet att göra i samband med vårdnadsärenden. Det är en lagstiftningsteknik som är främmande för svensk rätt, men det är angeläget att svenska domare och socialtjänstens personal blir bättre på att genomföra dessa riskbedömningar och därför bör utbildning om detta anordnas av lämplig myndighet, förslagsvis Domstolsverket eller Brottsoffermyndigheten.

Som förberedelse för denna utbildning bör myndigheten genomföra och sedan tillgängliggöra en bred sammanställning av tillgänglig kunskap om riskbedömningar i vårdnadsärenden.

Det finns också skäl att överväga om lagstiftningen angående krav på riskbedömningar vid handläggning av vårdnadsärenden behöver förtydligas eller skärpas, vad gäller såväl domstolarna som socialtjänsten.

Rikspolisstyrelsen utfärdade den 2 juli 2010 Riktlinjer för polisiära riskanalyser vid våld på individnivå (diarienummer POA-400-1222/09). Där anges bland annat: "Målgruppen för strukturerade riskanalyser är bred och kan omfatta målsägande, vittnen och anhöriga, men även polisanställda som i sin yrkesutövning riskerar att utsättas för våld eller hot. De genomförs för personer som har utsatts för eller riskerar att utsättas för våld eller hot om våld eller upprepade allvarliga trakasserier."

Detta är utmärkt, men frågan är i vilken utsträckning detta har fått genomslag i polisens dagliga verksamhet nära medborgarna. Jag har fått signaler som tyder på att det kan vara svårt för enskilda personer som lever under hot att få polisen att genomföra en riskanalys och därefter vidta adekvata skyddsåtgärder. Det framstår därför som angeläget att Rikspolisstyrelsen får i uppdrag av regeringen att snarast följa upp vilket genomslag riktlinjerna har fått i polisens arbete och, för den händelse att brister uppdagas, att se till att riktlinjerna får fullt genomslag.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 21 oktober 2010

Andreas Norlén (M)

Mats Johansson (M)